

Nemndsvedtak sak 2021/1

Klager: Naturvernforbundet
Mariboegate 8
0183 Oslo

Innklaget: Telenor
Snarøyveien 30
1331 Fornebu

Saken gjelder

Krav om informasjon om hvor lenge en kunde i snitt har en mobiltelefon når den er kjøpt innenfor Telenors SWAP-ordning.

Saksgang og partenes anførsler

Naturvernforbundet sendte i juni 2020 en henvendelse til Telenor om at deres SWAP-ordning for mobiltelefoner. I henvendelsen vises det til at ordningen oppfordrer til utskifting av telefon etter ett år, og Naturvernforbundet stilte spørsmål ved om Telenor vil fortsette med en slik oppfordring med tanke på dagens kunnskap om hvilken miljøbelastning den enorme bruken av elektronikk har? Det er vist til at den internasjonale miljøorganisasjonen European Environmental Bureau har regnet ut at om vi europeere bruker smarttelefonen vår ett år lenger enn vi gjør i dag hadde vi spart kloden for 2,1 millioner tonn CO₂ årlig, noe som tilsvarer å årlig fjerne 1 million biler fra veien.

Naturvernforbundet fikk ikke svar på denne henvendelsen, og sendte den 17.11.2020 spørsmål til Telenor om hvor lenge en telefon som inngår i SWAP-ordningen i snitt er i bruk før den tas fra hverandre for gjenvinning, og hvor lenge første kunde har telefonen før den byttes inn med en ny gjennom SWAP-ordningen.

Naturvernforbundet viser til en bekymring om at ordningen fører til at folk skaffer seg en ny telefon etter kortere tid enn de ellers hadde gjort. Naturvernforbundet mottok ikke svar fra Telenor, og sendte klage til Klagenemnda for miljøinformasjon 21.01.2021. I klagen vises det til at med bakgrunn i at nordmenns forbruk av elektronikk er i verdenstoppen, og allerede utgjør et stort miljøproblem, mener Naturvernforbundet det må komme frem i lyset om avtaler som SWAP øker forbruket ytterligere.

Klagen ble sendt Telenor for uttale den 15.02.2021. Telenor har gitt merknader til klagen i brev 05.03.2021. Merknadene fra Telenor er oversendt Naturvernforbundet 16.03.2021.

Innklagedes anførsler

Telenor viser til at Naturvernforbundets spørsmål er viktig, og Telenor har full forståelse for at det stilles spørsmål ved ordningen. Telenors SWAP er basert på grundige analyser, hvor blant annet et hovedtema i forkant av lanseringen var å sikre at ordningen ikke skulle ha en negativ miljøeffekt. Tvert imot er kjernen i SWAP-innbyttekonseptet gjenbruk. Telenor anses at dette bytte-konseptet ikke oppfyller betingelsene for informasjonsplikt etter miljøinformasjonsloven § 16 ved at ordningen ikke medfører en *"ikke ubetydelig påvirkning på miljøet"*.

Da Telenor i juni 2016 introduserte SWAP i Norge la de til grunn at leiemodeller, gjenbruksmodeller eller innbyttemodeller ville bli mer og mer populært i mobilbransjen fordi slike løsninger forlenger levetiden for mobiltelefonen. Ifølge Telenors markedsundersøkelse ligger det gamle mobiltelefoner i skuffer og skap i sju av ti norske hjem. Dette viser at nordmenn i liten grad videreselger sine brukte telefoner. Dette utgjør også en potensiell miljøskade. Med SWAP kan kunden være trygg på at mobilen gjenbrukes eller gjenvinnes.

Innbyttekonseptet SWAP fungerer ved at brukte mobiltelefoner som byttes inn ("swappes") blir sjekket for mangler og skader, før innholdet slettes og den klargjøres for videresalg enten via partnere eller Telenors God Som Ny-løsning. Gjennom denne ordningen kan kunden kjøpe en SWAP innbyttemobil til en god pris. Telefoner som ikke blir solgt via God Som Ny blir solgt til andre markeder i Europa. Telefoner som ikke kan repareres blir levert til Grønt Punkt for gjenvinning.

Telenors SWAP-program bidrar til å øke "livssyklusen" til mobiltelefonene. SWAP er ment å gi et enkelt og trygt mobilhold med mulighet for å spare miljøet ved innbytte av brukt mobil samt å gi en mulighet til å kjøpe mobil til lave månedspriser. SWAP-avtalen inkluderer også reparasjon av knust skjerm mot en lav egenandel. Telenor mener det er en misforståelse at innbyttilbudet SWAP ikke er miljøvennlig siden innbytte forlenger mobilens levetid, enten ved gjenbruk eller reparasjon. Programmet legger ikke opp til at kunden skal bytte mobil hvert år, men at kunden gis en avtalemessig rett og mulighet til det om det er ønskelig fra kundens side. Tall fra elektronikk-bransjen viser at mobiltelefonene generelt har lengre levetid, og at salget de senere årene har gått ned.

Klagers anførsler

Naturvernforbundet opplyser i e-post 14.04.2021 at de ikke er fornøyd med Telenors tilsvarende svar. Det vises til at de ikke svarer på spørsmålet, og Naturvernforbundet er uenig i at informasjonen ikke faller inn under informasjonsplikten i miljøinformasjonsloven, da en ordning som potensielt medfører hyppigere utskiftning av mobiltelefoner har en negativ miljøeffekt, potensielt betydelig.

Telenor viser til at brukstiden for telefoner har økt i Norge. Det er Naturvernforbundet kjent med og det er bra, men det gjelder generelt og sier ikke noe om hvorvidt ordninger som SWAP medfører hyppigere utskiftninger enn ellers.

Nemndas vurdering

Klagefrist

Det følger av miljøinformasjonsloven § 19 andre ledd at klagefristen er tre uker fra det tidspunkt underretning om avgjørelsen er kommet fram. Dersom svar ikke er kommet fram innen to måneder etter at kravet om informasjon ble mottatt hos virksomheten, anses dette som avslag som kan påklages.

Klage til klagenemnda er datert 21.01.2021, vedlagt henvendelse sendt Telenor 17.11.2020 som ikke er besvart. Klagen er sendt innen fristen i miljøinformasjonsloven § 19, og nemnda tar saken til behandling.

Er informasjonen klager krever utlevert miljøinformasjon om forhold ved virksomheten som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet?

Det følger av miljøinformasjonsloven § 16 at enhver har rett til miljøinformasjon fra virksomhet om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet. Retten til miljøinformasjon er knyttet opp mot virksomhetens plikt til å ha kunnskap om miljøforhold i egen virksomhet, jf. miljøinformasjonsloven § 9.

Retten til miljøinformasjon etter § 16 gjelder også produkter som faller inn under produktkontrollovens virkeområde. I Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 92 uttales det at miljøvirkninger fra bruk og eventuelt produksjon av produkter inngår i det man skal ha kunnskap om etter miljøinformasjonsloven § 9, som er grunnlaget for retten til miljøinformasjon fra virksomhet i miljøinformasjonsloven § 16. Produktkontrollloven § 10 gir rett til informasjon om komponenter eller egenskaper ved det enkelte produkt, såkalt produktspesifikk informasjon.

Hva som forstås med miljøinformasjon følger av miljøinformasjonsloven § 2. Etter § 2 første ledd bokstav b) omfattes faktiske opplysninger og vurderinger om faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet. Som faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet regnes i første rekke menneskelig aktivitet som påvirker utviklingen i miljøtilstanden, for eksempel utslipp av forurensende stoffer, støy eller stråling, avfall, arealbruk, energi, høsting, eller utsetting av genetisk modifiserte eller fremmede organismer. Det er også et krav om at miljøinformasjonen skal medføre en "*ikke ubetydelig påvirkning på miljøet*". Det er i forarbeidene til miljøinformasjonsloven uttalt at slik loven er formulert er det virkningen på miljøet som er avgjørende. "Ikke ubetydelig" er noe mer enn ubetydelig skade, men mindre enn vesentlig miljøpåvirkning.

Det fremgår av Ot.prp.nr.116 (2001-2002) at "*Mange av de miljøforhold som har mer enn ubetydelig påvirkning på miljøet, kan være gjenstand for regulering fra miljøvernmyndigheter eller andre myndigheters side, for eksempel gjennom konsesjon eller generelle regler i lov eller forskrift. Generelt kan man derfor si at de forhold som myndighetene har regulert av hensyn til miljøet eller utnyttelsen av naturressurser, normalt vil være forhold som er over grensen for det ubetydelige.*

Blant forhold som generelt er relevante å vurdere, kan nevnes forurensning, herunder støy, produkter som brukes eller produseres i virksomheten, avfall, energiforbruk, arealbruk, transport, påvirkning på det biologiske mangfold og forbruk av eller utnyttelse av naturressurser, både biologiske ressurser og andre naturressurser."

Nordmenns forbruk av elektronikk er høyt, og det importeres en stor mengde mobiltelefoner til Norge årlig. I 2018 var tallet 2,3 millioner mobiltelefoner¹. Nordmenn ligger også på Europatoppen for elektronisk avfall, men 28,5 kilo avfall per person per år i 2017².

¹ [Enorme utslipp fra elektronikk - Framtiden i våre hender](#)

² [Global-E-waste-Monitor-2017.pdf](#)

Husholdningers forbruk av varer, herunder elektronikk, bidrar til det totale klimagassutslippet gjennom både produksjon og avfall. Det norske klimagassregnskapet inneholder alle utslipp og opptak av klimagasser fra nasjonalt territorium, blant annet industri, transport, energibruk, jordbruk og skog og arealbruk. Siden Norge importerer mange av varene som forbrukes nasjonalt, vil mye av det vi forbruker i Norge ikke forårsake direkte utslipp her, men i andre land der produksjonen skjer. Slike utslipp regnes ikke med i de Norske utslippstallene³, her vil kun utslipp fra bruken i Norge regnes inn.

En rapport fra European Environmental Bureau (EEB)⁴ fra 2019 har estimert årlige klimagassutslipp for en rekke elektroniske produkter i EU, og har sett på hva som er bidraget fra de forskjellige fasene (produksjon, transport, bruk og levetid) av produktene til global oppvarming. Det også sett på, fra et globalt oppvarmingssynspunkt, om det er fornuftig for brukerne å erstatte gamle elektriske apparater og elektronikk, eller å holde dem i gang lenger, og hva ville være miljøfordelene ved å forlenge levetiden for disse produktene.

For smarttelefoner vises det til at de ofte byttes ut før de har gått i stykker, både for å holde tritt med ny teknologi, men også fordi brukerne tilbys regelmessige oppgraderinger. Den faktiske levetiden til smarttelefoner blir stadig kortere, EEBs rapport tar utgangspunkt i at forventet levetid på en smarttelefon er 3 år. Produksjon, distribusjon og avhending utgjør ca. 72 % av smarttelefonenes totale klimapåvirkning. Analysen viser at levetidsforlengelser på smarttelefoner vil ha store effekter på klimagassutslippene. Eksempelvis vil en 1-års levetidsforlengelse på alle smarttelefoner i EU spare 2,1 millioner tonn CO₂ årlig, mens en 5-års forlengelse ville spare ca. 5,5 millioner tonn CO₂.

Naturvernforbundet har stilt konkrete spørsmål om hvor lenge en telefon som inngår i SWAP-ordningen i snitt er i bruk før den tas fra hverandre for gjenvinning, og hvor lenge første kunde har telefonen før den byttes inn med en ny gjennom SWAP-ordningen. Både telefonens totale levetid, og hvor lenge forbrukerne har telefonen før den byttes inn vil kunne ha betydning for de totale klimagassutslipp, spesielt knyttet til produksjon og avfallshåndtering. Nemnda mener informasjon om bruk og levetid for mobiltelefoner i Norge må anses som miljøinformasjon, og med det høye forbruket av elektronikk i Norge, vil dette også være informasjon om miljøforhold som har en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet. Spørsmålet nemnda må ta stilling til i nærværende sak er om dette utgangspunktet også gjelder informasjon knyttet til den konkrete SWAP-ordningen til Telenor.

Telenor har opplyst at kjernen i SWAP-ordningen er gjenbruk, og vist til at ordningen bidrar til å øke "livssyklusen" til mobiltelefonene, men har ikke svart på de konkrete spørsmålene til Naturvernforbundet. Som faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet etter miljøinformasjonsloven § 2 første ledd, regnes både påvirkninger i negativ og positiv retning, det vil si både aktiviteter og tiltak som forringer miljøverdier og tiltak til vern om miljøet. Retten til miljøinformasjon etter miljøinformasjonsloven § 16 er knyttet opp mot virksomhetens plikt til å ha kunnskap om miljøforhold i egen virksomhet, jf. § 9. Virksomheten plikter å ha kunnskap om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet. Nemnda mener opplysninger både om telefonenes totale levetid, og hvor gammel telefonen er ved første innbytte, er informasjon virksomheten plikter å ha om produktene, og som må anses som miljøinformasjon om SWAP-ordningen. Dette er derfor også miljøinformasjon som Telenor plikter å utlevere på forespørsel.

³ [Norske utslipp og opptak av klimagasser \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

⁴ [Coolproducts-report.pdf \(kinstacdn.com\)](https://coolproducts-report.pdf)

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Telenor Norge plikter innen 30 dager å gi Naturvernforbundet informasjon om

- 1. Hvor lenge en telefon som inngår i SWAP- ordningen i snitt er i bruk før den tas fra hverandre for gjenvinning.**
- 2. Hvor lenge første kunde har telefonen før den byttes inn med en ny gjennom SWAP- ordningen.**

Vedtaket er avsagt i møte i Klagenemnda 10.05.2021.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Twist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål.

Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

Oslo, 10.05.2021

Arne Oftedal
leder

Sigrid Andersen Cabot
nestleder

Ina Lindahl Nyrud

Elin Vestrum

Trude H. Nordli

Andreas Pihlstrøm